

CHEMISCH WEEKBLAD.

Orgaan van de Nederlandsche Chemische Vereeniging.

ONDER REDACTIE VAN

Dr. L. TH. REICHER (Amsterdam) en Dr. W. P. JORISSEN (Helder).

Uitgever: D. B. CENTEN, Amsterdam.

Agent voor Ned.-Indië: H. VAN INGEN, Soerabaja.

Het auteursrecht van den inhoud van dit Blad wordt verzekerd volgens de Wet van 28 Juni 1881, Staatsblad No. 124.

Nr. 8. Amsterdam, 24 Februari 1906. 3^e Jaargang.

INHOUD: Koninklijke Akademie van Wetenschappen te Amsterdam. — Lijst der chemische boeken, door Nederlanders vóór omstreeks 1865 geschreven, alsmede van werken door vreemde chemici, in ons land bewerkt of uitgegeven (aanwezig in openbare bibliotheken). — Boekaankondigingen. — Nederlandsche Chemische Vereeniging. — Personalía, enz. — Correspondentie.

Koninklijke Akademie van Wetenschappen te Amsterdam.

Vergadering van 27 Januari 1906.

J. J. BLANKSMA. „*Over het invoeren van halogeenaatomen in de benzolkern bij de reductie van aromatische nitroverbindingen.*”

Aangetoond wordt dat, bij de reductie van nitrobenzol met tin en zoutzuur als hoofdproduct p. chlooraniline kan ontstaan, en wel, als bij kookhitte langzaam gereduceerd wordt met een overmaat zoutzuur. De oorzaak wordt hierin gezocht, dat als tusschenproduct phenylhydroxylamine optreedt, dat met zoutzuur, via het phenylchlooramine, in chlooraniline zou overgaan.

A. F. HOLLEMAN. „*Over de nitratie van ortho- en metadibroombenzol.*”

De samenstelling der nitratieproducten van o. en m. dibroombenzol werd bepaald door middel van de stolpunten en de spec. gewichten, en vergeleken met die van de dichloorbenzolen. Het bleek dat bij o. dibroombenzol de storing van de richtkracht van het eene halogeenaatoom door de aanwezigheid van het andere veel geringer is dan bij o. dichloorbenzol, daar bij het eerste 18,3%, bij het tweede slechts 7,2% van het bijproduct (1, 2, 3) ontstaat, terwijl monobroom- resp. chloorbenzol aan bijproduct 29,8 resp. 37,6% leveren.

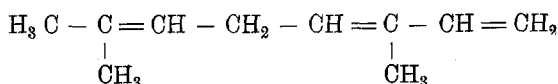
C. J. ENKLAAR. „*Over ocimeen en myrceen, eene bijdrage tot de kennis van de aliphatische terpenen.*”

De eigenschappen der aliphatische terpenen $C_{10}H_{16}$ ocimeen, myr-

ceen en een, uit het ocimeen bij zijn kookpunt ontstaand, isomeer, allo-ocimeen, worden nagegaan en eenige derivaten beschreven.

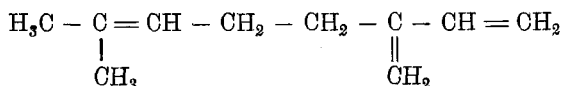
Oxydatie bleek minder geschikt voor structuurbeplating, daarentegen wel reductie met natrium en alcohol. De dihydroproducten van alle drie zijn identiek. Ocimeen en allo-ocimeen zijn waarschijnlijk geometrisch isomeer; ze gaan zeer gemakkelijk in elkaar over

Schrijver komt tot de volgende structuurformule voor ocimeen :

waarbij de dubbele binding 5,6 met de daardoor verbonden koolstofatomen en daaraan gehechte groepen aanleiding tot de geometrische isomerie zou kunnen geven.

De formule van myrceen, reeds vroeger door SEMMLER opgesteld, wordt bevestigd, n.l.:

C. J. ENKLAAR. „*Over eenige aliphatische terpeenalcoholen.*”

Door de terpenen ocimeen en myrceen in ijszijn-oplossing met verdund zwavelzuur eenige uren te digereeren, worden de overeenkomstige alcoholen ocimenol en myrcenol $\text{C}_{10}\text{H}_{18}\text{O}$ verkregen. De phenylurethanen hiervan zijn goed gekristalliseerd en geschikt om de alcoholen van andere isomeren te onderscheiden. Door middel hiervan wordt bewezen, dat het linaloöl uit één enkelen optisch actieven terpeenalcohol bestaat.

J. E. VERSCHAFFELT. „*Bijdragen tot de kennis van het ψ -vlak van VAN DER WAALS. X. Over de mogelijkheid de eigenschappen van mengsels uit die der componenten te voorspellen.*”

Met behulp der oorspronkelijke vergelijking van VAN DER WAALS wordt getracht uit de kritische elementen der componenten de eigenschappen van mengsels af te leiden. Uit het verloop der kritische lijnen wordt nagegaan aan welke voorwaarden de kritische elementen moeten voldoen, opdat de mengsels bepaalde eigenschappen vertoonen, en dit wordt met de waarnemingen vergeleken.

G. L. V.

Lijst van chemische werken,

door Nederlanders vóór omstreeks 1865 geschreven, alsmede van werken door vreemde chemici, in ons land bewerkt of uitgegeven. ¹⁾
(Aanwezig in openbare bibliotheken).

Verkorte plaatsaanwijzingen :

- A.** = Amst. Univ. Bibliotheek.
Al. = Bibl. v. h. Chem. Labor. der Amst. Univ.
B. = Bat. Gen. der Proefondervindelijke Wijsbegeerte te Rotterdam.
D. = Bibliotheek der Technische Hoogeschool, Delft.
G. = Groninger Univ. Bibliotheek.
H. = Bibliotheek VAN 'T HOFF-Labor., Utrecht.
K. = Kon. Akademie van Wetenschappen, Amsterdam.
Ll. = Bibliotheek v. h. Anorg.-Chem. Labor., Leiden.
Lu. = Leidsche Univ. Bibliotheek.
U. = Utrechtsche Univ. „

A.

- Adriani (A.)**, De gutta percha et caoutchouc. Diss. phil. Traj. ad Rhen. 1850. **Al. D. H.** Ned. Ed. Utrecht. **A.**
- Albert (Jac.)**, Duae apologeticae responsiones ad Jos. Quercetanus. In I de Paracelsicorum ladano et calcinatis cancrorum oculis disseritur, in II Chemiam esse vanam ostenditur. Lugd. Bat., 1576. **U.**
- , De ortu et causis metallorum contra chymicos explicat. Jos. Quercetani armeniacy brev. resp. 1775. **U.**
- Ali (Puli)**, Centrum naturae concentratum of een tractaet van het wedergeboorne sout der nature, genaemt den steen der wijsen. In het Arab. beschr. en in 't Nederd. gebracht door N. F. G. B. Amst., 1694. **A.**
- Allebé (G. A. N.)**, Comment. de Aqua Marina. Lugd. Bat. 1830. **A.**
- Altheer (J. J.)**, Chemisch physiologisch onderzoek naar het bittere bestanddeel van cocculus crispus Decand. Muntok, 1859. **Ll.**

¹⁾ Op volledigheid wordt geen aanspraak gemaakt. Aanvullende mededeelingen worden gaarne in ontvangst genomen. Voor landbouw-chemische werken raadplege men het Chemisch Jaarboekje 1905/1906, blz. 191 e. v.

Bij het samenstellen van bovenstaande lijst hebben wij de zeer gewaardeerde medewerking ondervonden van de Heeren: Prof. J. M. VAN BEMMELEN te Leiden; Th. STRENGERS, Chem. doct. te Utrecht; Dr. B. R. DE BRUIJN te Amsterdam, F. H. LEMSTRA, Custos b/d. Kon. Akad. v. Wetensch. te Amsterdam, Dr. H. VERMEULEN te Groningen en H. L. WELTER, Technoloog te Delft.

De Historische Commissie uit de Nederlandsche Chemische Vereeniging:

ERNST COHEN.

C. HOITSEMA.

H. P. M. VAN DER HORN VAN DEN BOS.

- Andel (M. A. van)**, Quaedam de cinco praeparationibus. Diss. med. Lugd. Bat. 1846. **U.**
- Anderson (Joh.)**, Verhandelingen over den levendigen kalk enz. Waarbij een beschrijving van de verschillende soorten van mergelaardens. Uit het Eng. Campen, 1781. **K.**
- Andriessen (S. Andree)**, Een schoon tractaet van sommige werkingen der alchimistische dingen, om gout, silver enz. te maken. Constboeck: nieulijck tot den alchimistischen vergadert. Amstelredam 1600. **A.**
- Angeli (Salae)**, Anatomia vitrioli. Ed. 3^a. Lugd. Bat. 1617. **A.**
- Ankersmit (P.)**, Scheikundig overzicht der suikers. Diss. inaug. Amst., 1859. **Al. G. H. K.**
- Ankum (A. H. van)**, Scheikundig onderzoek omtrent de aetherische olie en de vergiftige stof van den wortel van cicutavirosa. Diss. phil. Gron., 1868. **Al. G. U.**
- Ankum (C. H. van)**, Scheik. onderzoek van Ned. wateren. Haarlem, 1853. **U.**
- Anrooy (P. G. van)**, De incrustatione in lacu Rakaniensi. (Diss.) 1852. **Al.**
- Apotheek (Nederlandsche)**, 's-Gravenhage 1826. **D.**

B.

- B. (I. K.)**, Een uytvoerig en omstandig bericht van de nieuw ontdekte distilleerkonst. Amsterdam, 1736. **Lu.**
- Babo (L. von)**, Akkerbouwscheikunde of kort begrip van de scheikundige grondwaarheden. Naar het Hoogduitsch, door B. MEYLNK. Deventer, 1849. **G.**
- Balduinus (C. A.)**, Aurum superius et inferius; aurae superioris et inferioris hermeticum. Amst., 1675. **A.**
- Ballot (Joh. Chr.)**, Dissertatio inaug. de laetaminibus anorganicis Traj. ad Rh. 1845. **Al. Lu.**
- Barchusen (J. C.)**, Pharmacopaeus Synopticus. Ed. II. Traj. ad Rh. 1696. **U.**
- , Pyrosophia, succincte atque breviter iatrochemiam, rem metallicam et chrysopoeiam pervestigans. Lugd. Bat. 1698. **Li. Lu. U.**
- , Acroamata . . . in quibus complectura, ad Jatro-chemiam et physicam spectantia explicantur. Traj. ad Rh. 1703. **U.**
- , Elementa Chemiae quibus subj. est confectura lapidis philosophici etc. Lugd. Bat., 1718. **U.**
- Barnaudis (Nic.)**, Commentariolum in aenigmaticum quoddam epitaphium Bononiae studiorum etc. Lugd. Bat., 1597. **A.**
- Barneveld (W. van)**, Geneeskundige Electriciteit. 1785, 1789 I—II. Amsterdam. **A. B. U.**
- , De samenstelling van het water op Lavoisieriaansche gronden proefondervindelijk verklaard. Amst., 1791. **A. H.**
- , Verhandeling over het regenwater met loodstof bezwangerd. 1807. **A. B.**
- Battus (C.)**, Secretboek van alle diversche en heerlicke consten. Haerlem. 1650. **Li.**
- Baumhauer (E. H. von)**, Wij leven in de natuur en moeten haar kennen. (Inaug. Rede) 1848. **Al.**
- , Het nut der scheikunde voor den industrieel. Haarlem, 1855. **A.**
- , Verhandeling over de digtheid, de uitzetting, het kookpunt

en de spanning van damp van alkohol en van mengsel van alkohol en water. Amst., 1860. **A. Al. K.**

Baumhauer (E. H. von), Beknopt leerboek der onbewerkte scheikunde. Utrecht, 1856. **A.**

— en **F. H. van Moorsel**, Tafels ter bepaling van het alkoholgehalte van mengsels van alkohol en water. Amst., 1861. **A. K.**

Beek (A. van), Over de beveiliging van het koper der schepen, enz., (geen jaartal). **B.**

— en **B. Meylink**, Woordenboek der droogerijen A--R. Deel I—III. Amsterdam, 1825—1847. **B.**

—, Zie **VAN DIJK**.

Beets (N. M.), Volks-scheikunde of onderwijzingen en raadgevingen tot nuttig gebruik. Amsterdam, 1815. **B. D. Lu.**

Beintema (J. I.), Het nut der oude beuselingen enz. in de stofscheiding, door **G. STARKEY**, bestreed en terneergeveld. Leeuwarden, 1887. **A.**

Bemmelen (A. van), Onderzoek omtrent het ontbranden van den Phosphorus in het zoogenaamde ijdel der luchtpomp. Leyden, 1811. **B. Lu.**

—, Grondbeginselen der proefondervindelijke natuurkunde. 4 dln. 's Hage, 1799—1808. **A. B. Lu. U.**

Bemmelen (J. M. van), De cybotio Cumingii. Diss. inaug. Lugd. Bat. 1854. **Al. U.**

Benis (J. T.), Het koolzuur, zijne eigenschappen, etc. Groningen, 1857. **A.**

Bentfort (F. C. R.), De aqua potabile. Diss. inaug. Lugd. Bat. 1853. **G.**

Bergsma (C. A.), Iets over de Nederduitsche benamingen der scheikunde. Amst., 1828. **A. K. U.**

—, Responsio ad quaest. chemico-oeconomicam „Instituator lactis vaccini examen chemicum”. Tr. ad Rh. **A.**

Berigten aangaande de uitvinding van een nieuw cement, door **LOVIOT**, uit het Fransch. Leyden, 1776. **B.**

Berzelius (J. J.), Leerboek der scheikunde. Naar de IIIe oorspronkelijke uitgave vertaald, onder medew. van **G. J. MULDER**, door **A. S. TISCHAUER**, **B. EICKMA** en **A. F. VAN DER VLIET**. Rotterdam, 1834—41. 6 dln. **A. D. G. K. Lu.**

Beschrijving (volledige) van alle konsten, ambachten, handwerken, fabrieken, enz. m. pl. Dordrecht. 1788—1820 (1^e—24^e stuk). **B. D.**

Beukman (C. W.), Proeven en waarnemingen over de verschijnsels bij de verrotting van vleesch in verschillende gassoorten. Amst., 1806. **U.**

Bibliotheek (Scheikundige), bevattende de voorn. nieuwe ontdekkingen enz. in de scheikunde. Te zamen gesteld door een gezelschap van beminnaars dezer wetenschappen. 2e uitg., 2 dln. Amst. 1807. **A.**

Bibra (E. von), Beknopte handleiding tot de herkenning van zöochemische stoffen. Schoonhoven, 1846. **A.**

Billichius (Anto. Gunth.), Ad animadv. quas Anonymus quidam in Angeli Salae aphorismos chymiatricos conscripsit responsio. L.B. 1622. **U.**

—, Obs. de paradoxorum chymiatricorum libri duo. Lugd. Bat. 1631. **U.**

—, De vanitate medicinae chymicae, hermeticae seu spagyricaе. Ejusd. anatomia fermentationis Platonicae Access. decad. H. Conringii exercitt. et D. Sennerti epistola. Frcf. a M., 1643. **U.**

Blancart (S.), Die neue heutiges Tages gebräuchliche Scheide Kunst oder Chimia. Wolfenbützel, 1718. **A.**

- Blancart (S.)**, Theatrum chemicum oder eröffneter Schau Platz und Thür zu den Heimlichkeiten in der Scheidekunst. Leipzig, 1780. **A.**
- Blankaardt (S.)**, De nieuwe Hedendaagsche stofscheiding ofte Chymia. Amst., 1678 **A. Lu.**
- , Chymica cet. (ut praeced.) Nunc..... aucta per THEOD. MUYKENS. Lugd. Bat. 1693. **Lu.**
- , Nieuw-lichtende praktijk der medicinen, waarin getoond werd dat alle ziekten een verdiktheid des bloeds en sappen zijn en alleen uit zuur, zout en slijm voortkomen. Hiernevens eene verhandeling van de hedendaagze chymie etc. 6e druk. Amst. 1707. **G.**
- Bleker (J.)**, De infusis frigidis cum magnesia. Diss. inaug. Gron., 1809. **G.**
- Boerhaave (H.)** Sermo academicus de chemia errores suos expurganti quem hab. 21 Sept. 1718. Lugd. Bat. 1718. **A. K. U.**
- , Institutiones et Experimenta chemiae. Parisiis, 1724. **A. Li.**
- , Idem. Venetiis 1726. **A.**
- , Sermo acad. quum botanicam et chemicam professionem publice poneret. Lugd. Bat. 1729. **A.**
- , Elementa chemiae cum tab. Lugd. Bat., 1732, 2 tom. **A. D. G. H. K. Lu.**
- , Elementa chemiae. Londini, 1732. **B.**
- , Anfangsgründe der chymie, nebst einem Anhang: Elementa chemiae quae anniversariis labore docuit in publicis, privatuque, scholis. Lugd. Bat., 1732. **Al. Li.**
- , De mercurio experimenta Traj. ad Rh., 1735. **Li. U.**
- , Opuscula omnia quae hactenus in lucem prodierunt.... nunc in unum collecta. Hag. Com. 1738. **U.**
- , Elemens de chymie trad. du Lat. par J. N. S. ALLEMAND, 2 tom. La Haye, 1748. **A.**
- , Elemens de Chymie, Trad. du Latin par J. N. S. ALLEMAND. 2 Tom. Leyde, 1752. **K.**
- , Elementa chemiae oder Anfangs-Gründe der Chymie. Aus dem Lat. ins Teutsche übersetzt von F. H. G. HALBERSTADT, 1733. **A.**
- , Idem. Leipzig, 1753. **A.**
- , A new method of chemistry, including the history, theory and practice of the art. Transl. from the Lat. by P. A. SHAW. 3e ed., 2 vol. London, 1753 **A.**
- , Anfangsgründe der Chemie nach Massgeb. des Eng. Auszugs aus der Latein. Urkunde übers. Hannover, 1755. **A.**
- , Elementa chemiae. 1 vol. Venetiis. 1759. **A.**
- , Elementa chemiae. L. B. 1772 Imhoff-(waarschijnlijk Dresdener nadruk). **A.**
- Bossieu (de)**, Verhandeling over de middelen teegen de verrotting. Uit het Fr., door N. VAN WIJK DE Vos. Haarlem, 1769. **A.**
- Bolsius (A. J. N. J.)**, Tabellen ter herleiding van het waargenomen specifieke gewigt van alcoholische vloeistoffen. Arnhem, 1853. **A.**
- Bondt**, Zie „Recherches”.
- Bontekoe (Corn.)**, Fundamenta medica sive de Alkali et Acidi. Amstelodama. Ex officina CORN. BLANCARDI. 1688. **Li.** (Zie Swammerdam).
- Boon Mesch (A. H. van der)**, Comm. in quaest. in acad. Gandavensi 1821 propositam „Veram fermentationis vinosae naturam investigare”. Gand 1823. **A.**

- Boon Mesch (A. H. van der)**, Oratio de chymiae materia, ratione et usu. Lugduni Bat., 1827. **K.**
- , Leerboek der scheikunde. Delft, 1831 (met tekening van het Labor., door schr. gesticht). 3 dln. **A. B. D. K. Ll. U.**
- Bosch (Jeronimo de)**, Lofrede op DEIMAN, uitgesproken in het Genootschap „Concordia et Libertate”. Amsterdam, 1808. **A. U.**
- Bouillon Lagrange (E. J. B.)**, Handboek van een samenstel der scheikunde. Naar het Fransch, door J. S. SWAAN. Rott., 1804. **A. B.**
- Breuker (F.)**, Berigt om ammoniakzout met ijzerdeelen te bezwangeren. Utr., 1786. **A. U.**
- Brievn (Scheikundige)**, aan eenen jongen beoefenaar dezer kunst. Naar het Hoogd. Leijden, 1800. **A.**
- Broek (J. H. van den)**, Handleiding der Scheikunde. Utrecht, 1857. **A. U.**
- Bueren (R. Lammerts van)**, Over de samenstelling en ontwikkelingswijze van de vorm-bestandd. der melk. Eene physiologische proeve. Utrecht, 1849. **U.**
- , Observations microscopicae de lacte. Diss. inaug. Traj. ad Rh. 1849. **Al. U.**
- Bulletin** des sciences physiques et naturelles en néerlande, rédigé par F. A. W. MIQUEL, G. J. MULDER et W. WENCKEBACH, Leyde 1838, 1839, 1840. **D.**
- Buys Ballot (C. H. D.)**, Tabulae repertoriae chemicarum. 1843. **A.**
- , Repertorium corporum organicorum. Add. praef. G. J. MULDER. Tr. ad Rh. 1846. **A. K.**
- Burg (E. A. v. d.)**, Verspreide geschriften over scheikundige onderwerpen. 1857—1889. **A.**
- , Voorlezingen over elementaire Scheikunde. Tiel, 1860. **Lu.**
- , Scheik. onderzoek van Gebongan's water. Gorinchem, 1860. **B.**
- , Scheik. mededeelingen betreffende kina-alcaloïden en stikstofbepaling. Rotterdam, 1865. **B.**
- , Onderzoek van eenige wateren, te Rotterdam als drinkwater in gebruik en van duinwater uit een hygiënisch oogpunt en in betrekking tot cholera. Rotterdam, 1867. **D.**

C.

- Cannegieter (J. J.)**, De farina et pane. Diss. inaug. Gron., 1809. **G.**
- Catz Smallenburg (F. van)**, Leerboek der Scheikunde. Leiden, 1827—29. **A. U.**
- Cazius (U. W. T.)**, Geschiedk. verslag, daadzakelijke bevindingen en algem. aanmerkingen, enz. betrekk. het Amsterd. geotroieerd kunst-cement. Utrecht, 1824. **D. K.**
- , Aanmerkingen op de geschied- en zaakkundige ophelderingen omtrent den twist over het kunscement, door C. L. VAN KERKWIJK uitgeg. Utrecht, 1826. **K.**
- Chaptal (J. A.)**, Grondbeginselen der scheikunde op de kunsten toegepast. Vert. door N. C. DE FREMERY. Amst., 1808. **A.**
- Cohausen (J. H.)**, Lumen novam phosphoris accensum. Amst., 1717. **A.**
- Collectanea** Chymica Leydensia, id. est Maëtsiana, Margraviana, Le Mortiana. Coll. dig. ed. Christ. Love Morley. Lugd. Bat. 1684. **A.**
- Contarenus (Gasp.)** De elementis eorumque mixtionibus libri V. Ed. V Lugd. Bat. 1633. **G.**

- Cooth (C. J. van)**, *Comm. de acidi nitrici et nitri ortu naturali.* Lugd. Bat. 1832. **A.**
- Cop (M. J.)**, *Quaedam de amylo.* Diss. inaug. Dordr. 1841. **Al. U.**
 ———, *Oratio de botanices cum ceteris philosophiae naturalis partibus, imprimis cum chemia, necessitudine.* Daventr. 1842. **D.**
 ———, *Verscheidenheid van ligchamen in betrekking tot atomen-leer.* Deventer, 1845. **A. G. H. Lu.**
- Craanen (Dan.)**, *Verhandeling over loodvergiftiging.* 1813. **D.**
 ———, *Over de Reagentia.* (ca. 1815). **A.**
 ———, *Schei- en huishoudkundig magazijn.* den Haag, 1819. **A. B. K.**
 ———, *Scheik. memorie over het ontdekken der meekrapvervalsching.* Haarlem (zonder jaartal). **B.**
- Cramer (J. A.)**, *Elementa artis docimasticae.* Ed. II. Lugd. Bat., 1744. 2 vol. **G. Li. Lu.**
 ———, *Elements of the art of assaying Metals.* Londen, 1764. **B.**
- Crookceus (E. G. I.)**, *Ophelderende aanmerkingen wegens eene nieuwe verbeterde wijze van kunstverlichting, door middel van vlamvatbaar gas uit steenkolen en eene nieuwe uitvinding van brandstofsparende vuurhaard.* Deventer (zonder jaartal). **B.**
- Croockewit (J. H.)**, *De conjunctionibus chemicis metallorum.* Diss. inaug. Amst., 1848. **U.**
 ———, *Over scheikundige metaalverbindingen.* Diss. inaug. Amst., 1848. **Al. D. G. H. K.**

D.

- Davy (Humphry)**, *Elémens de philosophie chimique.* Trad. de l'Anglais par J. B. VAN MONS. Paris et Amsterdam, 1813, 1816. 2 tom. **D. Lu.**
- Degnerus (J. H.)**, *Dissertatio physica de turfis.* Traj. ad Rhen., 1729. **A.**
- Deiman (J. R.)**, *Dissertatio inauguralis de indicatione vitali generatim.* Halae, 1770. **A.**
 ———, *Geneeskundige proeven met den kunstmagneet, in het werk gesteld en beschreven door J. C. UNZER.* Amsterdam, 1775. **A.**
 ———, *Geneeskundige proeven en waarnemingen omtrent de uitwerkselen der electriciteit in verschillende ziekten.* Amsterdam, 1779. **A. Lu. U.**
 ———, *Redevoering over de verdienste van Lavoisier.* 1798. **Lu.**
 ——— en **A. Paets v. Troostwijk**, *Verhandeling over het nut van den groei der boomen en planten tot zuivering der lucht.* Amsterdam, 1780. **B.**
 ———, *Beschrijving van eene electriseermachine en van proefnemingen met dezelve in het werk gesteld.* Amsterdam, 1789. **K. U.**
- Deiman, Paets v. Troostwijk, Lauwerburgh, Vrolijk**, *Natuur- en scheikundige verhandelingen.* Amsterdam, 1799–1801. **G. A. Li.**
- Deiman, Paets v. Troostwijk, Nieuwland, Bondt**, *Zie „Recherches“.*
- Detert (B.)**, *Wederlegging van het bericht aangaande de geotroyeerde Amst. cement.* Dordrecht, 1792. **B.**
- Dibbits (H. C.)**, *De spectraalanalyse.* Diss. inaug. 1863. **Al. B. D.**
 ———, *Dr. G. J. MULDER. Overgedrukt uit „Eigen Haard“.* 1880. **Li.**
- Digby (Kenelmus)**, *Theatrum chemicum ofte geopende deure der chymische verborgentheden ontsloten.* Uit het Engelsch. Amst., 1693. **A. B.**

- Digby**, *Theatrum sympatheticum* ofte wondertoneel der natuurs verborgentheden. Benevens twee waardige vervolgen door N. PAPINIUS en A. KICHERUS, 3^e druk. Amst., Leeuwarden, 1709. **A.**
- Dijk (C. M. van)**, Over het gebruik der plantaardige en dierlijke kool. Utrecht, 1824. **U.**
- , Verhandeling over het loodwit. Dordr., 1829, **U.**
- en **A. van Beek**, Onderzoekingen aangaande het zwart in de melisbrooden. Amsterdam, 1829. **B.**
- Doedes (G.)**, De oprechte bereiding van den spiritus volatilis succinatus (vluggen barnsteengeest), doorgaants bekend bij den naam van eau de luce. Utrecht, 1781. **A.**
- , Over den Phosphorus liquidus lucens. Utrecht, 1784. **A. U.**
- Doelen (J. van)**, Een eenvoudig verhaal van hetgeen in en bij Utrecht is voorgevallen, ter zake van de aldaar gebruikte geotroyeerde kunstceent. Utrecht, 1827. **K.**
- Dozy (F.)**, Resp. ad quaest. „Quaeritur expositio concinna et perspicua elementorum stoechiometriae.” Lugd. Bat. 1827. **A.**
- Driessen (J. C.)**, De auro fulminante. Diss. inaug. Gron., 1814. **G.**
- , Scheikundig onderzoek van den metselkalk der kerk te Rinsumageest in Vriesland. z. p. en j. **K.**
- Driessen (P.)**, Over de magnesia alba. Amsterdam, 1786. **G.**
- Driessen (P.)**, Natuur- en scheikundige waarnemingen, gedaan aan de Hoogeschool te Groningen. Leiden, 1791. **G.**
- , Natuur- en scheikundige waarnemingen over enige gewigtige onderwerpen der geneeskunde en oeconomie in ons vaderland, enz. Leijden, 1791. 1e stuk. **G. Lu.**
- Duflos (Ado)**, Handleiding tot de kennis der scheikundige geneesmiddelen en vergiften. Naar het Hoogd., door P. J. HAAXMAN. Schoonhoven, 1841. **U.**
- en **Ado Hirsch**, Huishoudkundige scheikunde. Uit het Hoogd. Schoonhoven, 1843. **U.**
- Dumas (J.)**, Les over de scheikundige evenwichtsleer der bewerktuigde wezens. Naar het Fransch. Gouda, 1843. **A.**
- During (J. P.)**, De erroribus quibusdam in formularum praescriptione evitandis. Diss. inaug. Gron., 1800. **G.**
- Dzondi (K. H.)**, Verhandelingen over verbrandingen van allerlei aard. Vert. door W. GOEDÆ. Gron., 1826. **A.**

E.

- Een eenvoudig burgerman**, Vleesch of visch. Open brief aan Prof. G. J. MULDER. 's Gravenhage, 1854. **Ll.**
- d'Emery**, Nouveau recueil de curiositez les plus rares et admirables de tous les effects que l'art et la nature sont capables de produire. Leyde, 1688. **A.**
- Erdman (O. L.)**, Algemeen overzicht der nieuwere scheikunde. Uit het Hoogd., met voorr. van W. S. SWART. 2 dln. Amst., 1836. **A.**
- Ermerins (J. W.)**, Comm. ad quaest. „Qua lege vis affinitatis chemicae regitur habita ratione quantitatis corporum iunctorum.” Lugd. Bat. 1820. **A.**
- Essaiboek** of uitgerekende tafelen van alle gehaltens in 't goudt, enz. door J. G. Amsterdam. z. j. **A.**
- Everwijn (Jan)**, Dissertatio chym. inaug. de caementis. Lugd. Bat., 1846. **A. Lu.**

F.

- Fegfeuer der Chymisten**, worinnen für Augen gestellt die Kunst, etc. Amsterdam, 1702. **A.**
- Fockema (S.)**, De praecipis remediis mercurialibus. Diss. inaug. Gron., 1801. **G.**
- Follinus (H.)**, Den Nederlandschen sleutel van 't secret der philosophie. Haerlem, 1618. **A.**
- Forsten (E. A.)**, Responsio ad questionem chemicam: „Exponantur Aetheris et Naphtharum, tum reliquam ex actione acidorum in alcoholem productarum materierum historia chemica, ratio, natura et usus.” Quae praemium reportavit 1832. Annales Academiae Lugd. Bat., Luchtmans. 1817–1837. **LI.**
- , De aethere et naphthi. Lugd. Bat., 1832. **B.**
- Fourcroy (A. F.)**, Scheikundige wijsbegeerte of grondwaarheden der hedendaagsche scheikunde. Uit het Fr., door I. C. VINCENTEN STERK. Amst., 1799. **A.**
- Freind (J.)**, Praelectiones chymicae in quibus omnes fere operationes chymicae ad vera principia rediguntur. Amst. 1711. **A.**
- , Idem. Uitgave Lugd. Bat., 1734. **A.**
- Fremery (J. A. de)**, Antwoord aan den Hoogleeraar G. J. MULDER. Leiden, 1851. **LI. U.**
- Fremery (N. C. de)**, Oratio de arctissime quo chemia cum physicis scientiis conjungitur vinculo. Traj. ad Rh., 1795. **A.**
- , Oratio de chemia et arte pharmaceutica ad majorem perfectionem in Belgio evehendis. Traj. ad Rh., 1822. **A. K.**
- Fremery (P. J. I. de)**, Oratio de ratione qua chemia artibus adhibita in commune patriae emolumentum optime traditur. Traj. ad Rh., 1829. **A. K.**
- , Verhandeling over het zuiveren van besmette goederen. Utrecht, 1833. **B.**
- Fresenius (C. R.)**, Handleiding bij kwalitatieve scheik. ontleding. Amst., 1843. **A.**
- , Idem. Delft, 1857. **A. D.**
- , Handleiding bij kwantitatieve scheikundige ontleding. Uit het Hoogd., door C. F. DONNADIEU. 's Gravenhage, 1847. **A.**
- Frezier**, Traité des feux d'artifice, ou l'on voit I. la manière de préparer les matières, etc. II. la méthode de composer toutes sortes de feu d'artifice. III. où l'on donne une idée de la conduite des feux de joye. la Haye, 1741. **K.**

G.

- Gastell (J.)**, Kritisch overzicht van de heerschende theoriën aangaande de zamenstelling der organische verbindingen. Vert. door A. A. SCHILT. Tiel, 1848. **A.**
- Gaubius (H. D.)**, Oratio inaug. qua ostenditur chemiam artibus academicis jure esse inserendam. Lugd. Bat. 1731. **A. K.** Idem 1786. **A.**
- , Oratio de vana vitae longae a chemicis promissae expectatione. Leidae, 1734. **A.**
- Gebri Arabis**, Chimia sive Traditio summae perfectionis et investigatio magisterii innumeris locis emendata a Casp. Hornio. Acc. ejusdem Medulla alchimiae Gebrica. Lugd. Bat., 1668. **A. B.**

- Geuns (Wolf. Abr. Jo van)**, Proeve eener geschiedenis van de aequivalentgetallen der scheik. grondstoffen en van hare soortelijke gewigten in gasvorm enz. Diss. inaug. Amst., 1853. **A. B. D. G. K. U.**
- Girardin (J.)**, Scheikunde voor den beschaafden stand en het fabrykwezen. Naar den 2en dr., Gouda, 1845. **A. D.**
- Glauber (Joh. Rud.)**, Furni novi philosophici sive descriptio artis destillatoriae novae. Amst., 1651. **A.**
- , Operis mineralis enz. Amsterdam, 1651—'52. 3 dln. in 1 bnd. **G.**
- , Miraculum mundi. Amst. 1653—'60. **G.**
- , Gründliche und wahrhaftige Beschreibung, wie man aus der Weinhefen einen guten Weinstein extrahiren soll. Amst., 1654. **G.**
- , Apologia sive defensio contra Christophori Furneri mendacia et calumnias. Francf., 1655. **A.**
- , Opera chymica. 2 dln. Francf., 1658. **A.**
- , Von den dreyen Anfängen der Metallen also Schwefel. Mercurio und Saltz. Amst., 1666. **A.**
- , De igne secreto philosophorum, oder Geheimen Fewr der Weisen. Amst. 1669. **A.**
- Glauberiana**, Uno volumine comprehensa. **A.** (Titels in Chem. Jaarboekje 1905/1906, pag. 148).
- Glavimans (C. J.)**, Verslag wegens de proeven tegen de vervuring van het hout. (Zonder jaartal). **B.**
- Gorup Besanez (E. F. von)**, Leerboek der organische scheikunde. Overgez. door P. A. Huet. Utr., 1861. **A.**
- Graham (Th.)**, Scheikunde der bewerktuigde ligchamen. Naar de Hoogd. omwerking van F. J. Otto, door C. de Bordes. Amst., 1844. **A.**
- Groeneboom (I. W.)**, Dissertatio qua disquiritur, an tuto, secundum experimenta celeb. chem. Hispani. L. Proust, plumbum, cum stanno iungi possit, pro utensilibus culinariis? Diss. inaug. Gron., 1811. **G.**
- Groeneveld (J. van)**, Dissertatio physico medica de salubritate aeris urbis Lugduni Batavorum. Lugd. Bat. apud Elzevier, 1712. **LI.**
- Groot (A. J. de)**, Over de melk. Diss. inaug. Gron., 1856. **U.**
- Gulielmini (Dom.)**, De salibus dissertatio epistolaris phys. med. mechanica (conscr. a D. G-o). Lugd. Bat., 1707. **Lu.**
- Gunning (J. W.)**, Onderzoek naar den oorsprong en de scheikundige natuur van eenige Nederlandsche wateren. Diss. inaug. Utr., 1853. **Al. B. D. G. H. K.**
- , Wat men uit zeewater maken kan. Haarlem, 1857. **U.**
- , Leerboek der scheikunde ten gebruike aan inrigtingen van lager en middelbaar onderwijs en tot zelfonderricht. Schoonh., 1858—62. **A. D. U.**
- , Een eisch van het natuuronderzoek toegelicht uit de geschiedenis der scheikunde. (Inaug. rede), 1865. **A. Al. D.**
- , Ter nagedachtenis van den oud-Hoogleeraar dr. G. J. Mulder. Utrecht, 1880. **LI.**

H.

- Haan Jr. (Dan. de)**, Scheikundig onderzoek van eenige Haarlemsche drinkwateren, inzonderheid met betrekking tot hunne vaste bestanddeelen. Acad. proefschr. Haarlem, 1862. **G.**

- Hagemann (H. H.)**, Brevis eudiometriae historia. Groningae, 1832. **A.**
- Hahn (J. D.)**, Dissertatio philos. de efficacia mixtionis in mutandis corporum voluminibus. Lugduni Bat., 1751. **K.**
- Hall (van)**, Zie G. J. MULDER.
- Hanneman (J. L.)**, Instructissima pharus in Oceano philosophorum ostendens viam veram et tutam ad Ophir auriferum etc. Kilonii, 1722. **U.**
- Haagsche Apotheek**, op het gezag der Magistraat vertaald. 's Gravenhage, 1672. **Lu.**
- Haenen (W. H.)**, Tabellen ter berekening van het allooi om goud en zilver tot de verschillende gehalten te brengen. 's-Hertogenbosch, 1860. **A.**
- Hart (A. van der)**, Memorie nopens de werken, die met de Amsterdamsche geotroyeerde cement zijn gemaakt. Amst., 1796. **B.**
- Hartog (H. M.)**, Beknopte handleiding tot het schei- en natuurkundig onderzoek van den grond. Gron., 1855. **G. Lu.**
- Havinga (J. R.)**, De arsenico. Diss. inaug. Gron., 1793. **G.**
- Heijnsius (Adr.)**, Geschiedk. onderzoek naar de kennis der eiwitachtige lichamen. Diss. inaug. Amst., 1853. **Al. G. K. U.**
- Helvetius (J. F.)** (Schweitzer), Vitulus aureus quem mundus adorat et orat. etc. Editio II^a Hagae, 1702. **A. G.**
- Henry (W.)**, Chemie voor beginnende liefbbers, door A. УРЕУ. Amst., 1803. **A. B. U.**
- Hermbstädt (S. F.)**, Zie LIJNEN.
- Hesselink (G.)**, Dissertatio hydrostatica, in qua disquiritur, quid statuendum sit de experimento Boyleano, quo probari solet, fluida in fluidis homogeneis, sive in locis suis naturalibus, gravia esse. Amstelod., 1806. **K.**
- , Hydrostatische verhandeling, behelzende aanmerkingen op de stelling: vloeistoffen wegen in gelijksoortige vloeistoffen, met een voorbericht ter beantwoording van de aanmerkingen, vervat in een brief van den heer M. VAN MARUM. Amst., 1807. **K.**
- Hirzel (H.)**, Katechismus der Scheikunde. Naar het Hoogd., door C. DE JONG. Utrecht, 1858. **A. D.**
- Hymans (H. S.)**, Ontwerp van eene algemeene scheikunde. Dordrecht, 1820. **A. D.**
- Hoefle (M. A.)**, De scheikunde en het mikroskoop aan het ziekbed. Bew. door H. RIEHM. Utrecht, 1852. **A.**
- Hoek (M. A.)**, et **Oudemans (A. C.)**, Recherches sur la quantité d'éther dans les liquides. La Haye, 1864. **G. K.**
- Hoffman (C. A.)**, Viertal scheik. tafelen van de bestaandeelen en onderscheidene hoeveelheden derzelve, uit welke de voornaamste middenzouten zamengesteld zijn, volgens de waarnemingen van BERGMAN, KIRWAN, WIEGLEB, WENZEL en andere scheikundigen; benevens de oplosbaarheid der zouten zoowel in water- als wijngeest, en de eigenaardige zwaarte der ligchaamen. Uit het Hoogd. door H. W. ROUPPE. 1793. Rott., **B.**
- Hoffmannus (F.)**, Exercitatio medico-chymica de cinnabari Antimonii. Lugd. Bat. 1685. **A.**
- Hollandus (Isaac)**¹⁾, Opera mineralia. Middelburgi, 1600. **Ll.**
- Horsfield (Th.)**, Scheikundige ontleding van een vulkaansch zand en een ijzererts. Batavia, 1814. **A.**

1) Zie ook ISAACUS.

- Hulsenkamp (A. H.)**, Quaedam de aethere vitriolico experimenta. Diss. inaug. Gron., 1791. **G.**
- Hussem (B.)**, Middelen om het water volkomen te zuiveren. Amsterdam, 1799. **B.**
- Ingen-Housz (J.)**, Proeven op plantgewassen, ontdekkende derselver vermogen om de lucht des dampkrings te zuiveren, enz. Uit het Eng. vertaald door J. VAN BREDA. m. pl. Delft, 1780. **D.**
- , Proeven op plantengewassen. 1781. 2e verm. dr. 1788. **Lu.**
- , Proeven over den electrophorus. Uit het Engelsch, door J. VAN BREDA. Delft, 1780. **B Lu.**
- , Experiments upon vegetables, discovering their great power of purifying the common air in the Sunshine, etc. London, [1779. **B.U.**
- , Expériences sur les végétaux, etc. Traduit de l'Anglais. 2 vol. Paris, 1787. **B.**
- , Verzameling van verhandelingen over verschillende natuurkundige onderwerpen. 2 dln. 's Hage, 1785. **B. K. U.**
- , Nouvelles expériences et observations sur divers objets de physique. Paris, 1785—1789. **B. U.**
- , Expériences sur les végétaux, etc., auxquelles on a joint une methode nouvelle de juger du degré de salubrité de l'atmosphère. Paris, 1787. **B.**
- , Proeve over het voedsel der planten en de vruchtbaar-making van landerijen. Uit het Engelsch, door J. VAN BREDA. Delft, 1796. **K.**
- , The Baker lecture for 1778. London. **B.**

I.

- Isaacus (J.)** (Zie ook ISAAC HOLLANDUS), Opera mineralia et vegetabilia, sive de lapide philosophico, quae reperire potuimus, omnia. Arnhem, 1616. **G.**

J.

- Jacquemijns (E.)**, Eenige wijzigingen der scheikundige hoofdbewerkingen met de verbeterde toestellen, zooals dezelve thans te Berlijn in gebruik zijn. Deventer, 1830. **A. B.**
- Jacquin (J. E. von)** en **G. Plaat**, Leerboek der algemeene en artseneijkundige scheikunde. Leiden, 1794. **A. B. U.**
- Johnston (J. F. W.)**, Grondbeginselen der landbouwkundige scheikunde en geologie. Naar den 3en druk vertaald door P. F. H. TROMBERG. Met een voorrede van G. J. MULDER. Rott., 1844. **G.** Bewerkt door J. R. E. VAN LAER. 2^e verm. uitg. Rott. 1849. **D.**
- , De scheikunde in het dagelijksch leven. Bewerkt door J. W. GUNNING. Sneek, 1858. **A. D.**
- Jongh (L. J. de)**, Antwoord op de beide stukken van Prof. G. J. MULDER, getiteld: Scheikundig onderzochte levertraan. **Al. K. Li.**
- , De tribus olei jecoris aselli speciebus. Diss. inaug. 1843. **Al. K.**
- , Tweede antwoord aan G. J. MULDER, gevolgd door een logisch besluit in de zaak der levertraan, enz. 's Gravenhage, 1848. **K.**

Justi (J. H. G. van), Volledige verhandeling over manufacturen en fabrieken. Utrecht, 1782. **B. D.**

K.

Kaan Boerhave (A.), Perspiratio, dicta Hippocrati etc. Acc. ejusd. declamatio de gaudiis alchemistarum. Lugd. Bat. 1738. **U.**

Kasteleijn (P. J.), Beschouwende en werkende chemie, I, II en III. Stuk 1. Amsterdam, 1786–1794. **B.**

———, Beschouwende en werkende pharmaceutische, oeconomische en natuurkundige chemie. 3 dln., 4 stukken. Amsterdam, 1786–1791. 2 dln. **B. U.**

———, Chemische oefeningen voor de beminnaars der scheikunst in 't algemeen en de apothekers, fabrikanten en trafikanten in 't bijzonder. Amsteldam, 1785–1788. **B.**

———, Scheikundige ontleding der Amsterdamsche geotroyeerde en Duitsche en Dordtsche cementpoeders. Amsterdam, 1792. **B. K.**

———, Chemische en physische oefeningen voor de beminnaars der scheikunde en natuurkunde in 't algemeen, ter bevordering van de industrie en oeconomiekunde, en ten nutte der apothekers, fabrikanten en trafikanten in 't bijzonder. Na deszelfs overlijden vervolgd door N. BONDT en J. R. DEIMAN. 1792–1797. Leyden. **B. D.**

———, Zie **Volledige** beschrijving enz.

———, Zie MEYER.

———, Zie SCHONCK.

Kerckhof (P. J. van), De balaena. Diss. inaug. Rotterd., 1843. **B. U.**

———, De scheikunde in verhouding tot maatschappelijke belangen. Groningen, 1851. **A.**

———, Een blik op den tegenwoordigen toestand der scheikunde. Groningen, 1858. **Al. G. U.**

———, Over de rangschikking en onderlinge betrekking der organische radicalen. 1863. **Al.**

———, Over chemische verbinding. Rede. Groningen, 1868. **A.**

Kerkcringius (Th.), Commentarius in curram triumphalum Antimonii Basillii Valentini Amstelodami, 1671. **Ll.**

Kerkwijk (C. S. van), Geschied- en zaakkundige ophelderingen omtrent den twist over het kunstcement enz. Aerlanderveen, 1825. **K.**

Kerkwijk (J. J. van), Het bereiden van hout tegen bederf volgens het stelsel van Doctor BOUCHERIE. (Zonder jaartal). **B.**

Keulen (P. van), De nieuw gevondene en geapprobeerde distilleer-konst. Amsterdam, 1696. **A.**

Koehler (F.), De scheikunde met betrekking tot het fabriekswezen. Vert. door C. F. DONNADIEU. Delft, 1844. **A. D.**

———, Handboek voor scheikunde enz. Naar het Hoogd., door P. LOPPENS. 2 dln. Gent, 1854. **A.**

Kramer (Hommes H.), Systematische handleiding of tafelvormig overzicht tot het doen van en ten gebruike bij qual. chem. anal. onderzoekingen. Volgens H. ROSE's handboek. Amst., 1845. **A.**

Krayenhoff (C. R. T.), Zie PAETS VAN TROOSTWIJK.

Kuhn (O. B.), Proeve eener Anthrochemie. Uit het Hoogd., door A. SAAGMANS MULDER. Franeker, 1832. **A.**

Kuyper (H. F.), Onderzoek naar de bruikbaarheid van eenige methoden van phosphorzuurbepaling. Diss. 1864. **Al.**

Kweekschool der Scheikunde etc. Amsterdam, 1773. **A.**

L.

- Labarraque (A. G.)**, Over het gebruik van de chlorure de soude en chlorure de chaux. Vert. met aanm. door A. H. VAN DER BOON MESCH. Leijden, 1827. **K.**
- Lauwerburgh**, Zie **DEIMAN**.
- Lavoisier**, Grondbeginselen der Scheikunde, uit het Duitsch vertaald met aanmerkingen enz., door N. C. DE FREMERY en P. VAN WERKHOVEN, met platen. 2 dln. Utrecht, 1800. **A. G.**
- Lehman (C. G.)**, Volledig zakboek der theoretische scheikunde. Naar het Hoogd., door N. W. DE VOOGT. 1841. **A. D.**
- , Handboek der physiologische scheikunde. Vert. door L. J. EGELING. Utrecht, 1856. **A.**
- Lemery (Nic.)**, Het philosophische Laboratorium of der Chymisten stookhuys. Naar het Fr. vertaald. IVe druk. Amst., 1725. **Lu.**
- , Woordenboek of algemeene verhandeling der enkele droogrijen. Uit het Fransch. Rotterdam, 1743. **B.**
- Le Mort (Jac.)**, Compendium chymicum. Lugd. Bat., 1682. **Lu.**
- , Chymia, rationibus et experimentis. Lugd. Bat., 1688. **Lu.**
- , Chymiae verae nobilitas et utilitas in physica corpusculari, theoria medicae jusque materia et signis . . . Lugd. Bat., 1696. **Li.Lu.**
- , Facies ac pulchritudo chymiae, ab affectis maculis purificati. Lugd. Bat., 1712. **G. Li.**
- , Kabinet der Chymie, ofte naakte ontdekkinge der Chymische Bereidingen, Kragten, enz., alsmede Medulla chemiae of 't Merg der schei-konst, door J. F. VIGANUS. Veronensis. Amst., 1688. **A.**
- Levoir (L. Ch.)**, De natrometrie van PESIER en GAY-LUSSAC proef-ondervindelijk onderzocht en eenige bijzonderheden bij het onderzoek van potasch opgemerkt. Akad. proefschr. Leiden, 1856. **Al. G.**
- Liebig (J. von)**, Over de beoefening der natuurkundige wetenschappen en over den stand der scheikunde in Pruisen. Utrecht, 1841. **Al.**
- , Dierlijke scheikunde. Uit het Eng., door F. C. DONDERS. 's Grav., 1842. **A. D.**
- , Onderzoek over eenige oorzaken van de beweging der vochten in het dierlijk organismus. Uit het Hoogd. Gron., 1849. **A.**
- , De grondslagen der landbouwscheikunde en de daaromtrent in Engeland gedane proefnemingen. Uit het Hoogduitsch, door J. C. KRUSEMAN. Haarlem, 1855. **A.**
- , Scheikundige brieven. Tweede Nederduitsche uitgaaf naar den vierden Hoogduitschen druk, vertaald door J. M. VAN BEMMELEN. Gron., 1861—62. 3 dln. **A. G.**
- Lier (F. A. van)**, Positiones physico medicae de aëre, aquis, locis et incolis regionis drenthiae. Lugd. Bat., 1784. **Li.**
- Lijnen (F. M.)**, S. F. **Hermbstädt**, Categismus der Apothecarskunst. Uit het Hoogd. Amsterdam, 1800. **A.**
- Lohe (L. van)**, Handleiding tot de kennis der vervalsching van levensmiddelen. 1^e stuk: Onderzoek der melk. Amsterdam, 1858. **D.**
- Looff (Ph. J.)**, Donum chemicum, of verhandeling over de nuttigheid der scheikunde enz. Gron., 1773. **A. G. U.**
- Loos (D. de)**, Hist. krit. beschouwing der glucosiden. Diss. inaug. Rott., 1858. **A. B. G. U.**
- Loos (W. de)**, Scheikundige verhandeling over eenige sympathetische inkten, enz. Rotterdam, 1770. **B. D.**

- Lotman (G.)**, Praktische handleiding tot het onderzoek van alle suikerhoudende stoffen. Amsterdam, 1867. **D.**
- Luisius (A. van Stipriaan)**, Redevoering over het nut der scheikunde in 't algemeen. Delft, 1790. **A.**
- , Abh. zur Beantw. der Frage: „Welche sind die Ursachen der Fäulniss in vegetab. und thier. Substanzen?“ Aus dem Höll. von S. J. L. DÖRING. Marburg, 1800. **A.**
- , Antwoord op de vraag over een volkomen afdoend middel, om rottend, bedorven en stinkend water te zuiveren, enz. Haarlem, 1805. **B. G. K.**
- , **L. B. Guyton de Morveau**, Verhandeling over de middelen om de lucht te zuiveren, de besmetting te voorkomen en derzelver voortgang te stuiten. Uit het Fransch. Leijden, 1802. **A. Lu. U.**

M.

- Macquer (Pierre Jos.)**, Grondbeginselen der bespiegelende scheikunde. Uit het Fr. vert., door P. L. Dordrecht, 1773. **Lu.**
- , Grondbeginselen der beoefende scheikunde. Uit het Fr. vertaald door P. L. Dordrecht, 1775—1780. 2 dln. **Lu.**
- Manen (R. O. H. van)**, Dissertatio chem.-medica, sistens alimentorum cum faecibus comparationem. Hardervici, 1804. **K.**
- Marchand (L. M.)**, Schets der bewerktuigde scheikunde. Uit het Hoogd. Amst., 1840. **A. D.**
- Mariotte**, Oeuvres. 2 vol. La Haye. 1740. **B. D.**
- Marum (M. van)**, Disputatio de motu fluidorum in plantis. Gron., 1773. **Lu. L. G.**
- , Verhandeling over het electrizeeren. Gron., 1776. **A. B. G. U.**
- , Intreerede over het nut der natuurkunde in 't algemeen en voor de geneeskunst in 't bijzonder. Haarlem, 1777. **D.**
- , Natuurk. verh. over de gephlogisticeerde en gedephlogisticeerde luchten. Haarlem, 1781. **A.**
- , Beschreibung einer ungemein groszen Electricier-Machine u. s. w. Erste und zweite Fortsetzung. Aus dem Holländischen-Leipzig, 1786, 1788, 1798. **B.**
- , Lettre continant la description d'un gazomètre. 1792 (?). **B.**
- , Verslag van het onderzoek en proefnemingen omtrent het Zweedsche bluschmiddel. 1795. **B.**
- , Beschrijving van eenige nieuwe of verbeterde chemische werktuigen. (Hollandsch en Fransch). Stuk X van: Verhandelingen uitgegeven door Teylers tweede genootschap. Haarlem, 1798. **A. LI.**
- , Brief aan G. Hesselink. 1806. **A. U.**
- , Brief aan Aenae. Antikritiek. 1807. **U.**
- , Sur la théorie de Franklin. 1819. **G. K. U.**
- Meertens (L. A. van)**, Verhandeling over de ontploffing van het buskruid. 's Hage, 1807. **A.**
- Meijer (J. F.)**, Scheikundige proeven en natuurk. verhandelingen ter kennisse der ongebluschte kalk. Uit het Hoogd., door P. J. KASTELEIJN. Amst., 1776—1779. II vol. **A. U.**
- , Alchymist. brieven, uit het Hoogd., door P. J. KASTELEIJN. Amst., 1779. **A. U.**
- Meyer (M. ?)**, Gronden der krijgskundige scheikunde. Breda, 1840. **D.**
- Meylink (B.)**, Magazijn van voorschriften, behelzende de nieuwste ontdekkingen in Kunsten en Wetenschappen. Deventer, 1830. **B.**

- Meylink (B.)**, Handleiding voor Apothekersleerlingen. Haarlem, 1832. **B.**
 ———, Allereerste beginselen der scheikunde. Deventer, 1835. **A.**
 ———, Schei- en artsenijsmeng- en natuurkundige bibliotheek. Deventer, 1824–1834 en 1836–1840. **LI.**
 ———, Proeve eener verbetering van het Apothekerswezen. Deventer, 1838. **B.**
 ———, Handleiding tot het vergulden en verzilveren. Deventer, 1843. **B.**
 ———, Landbouw-scheikunde. Amsterdam, 1855. **B.**
- Memorie** over de zuivering van bedorven water. Amsterdam, 1799. **B.**
- Menil (A. J. du)**, Handleiding der analytische scheikunde. Uit het Hoogd. Utrecht, 1844. **B. D.**
- Merkus (J. G. W.)**, Verhandeling over het uitslaan en inwateren van binnenmuren en holbogen. Nijmegen, 1827. **B.**
 ———, Welke veranderingen zouden kunnen gemaakt worden, ter voorkoming van het vochtig worden, klonteren en bederven van het pulver, enz. Utrecht, 1838. **K.**
- Millard (N. B.)**, Scheikunde ten algemeene nutte. Amst., 1848. **A.**
- Miquel (F. A. W.)**, Leerboek tot de kennis der artsenijsgewassen. Amsterdam, 1838. **D.**
- Mijnsicht (Hadr. a.)**, Thesaurus medico-chymicus.... cui in fine adjunctum est testamentum Hadrianeum de aureo philosophorum lapide. Hamburg, ex bibl. Frobeniano. 1631. **U.**
 ———, Armamentarium medico chymicum, Lyon, 1645. **LI.**
 ———, Thesaurus et Armamentarium medico-chymicum. Lubecae. 1662.
- Modderman (R. S. Tjaden)**, De leer der osmose. Akad. proefschr. Leeuwarden, 1857. **A. G.**
- Moleschot**, Der Kreislauf des Lebens. Physiologische Antworten auf LIEBIGS chemische Briefe. Mainz. 1855. **LI.**
- Mons (I. B. van)**, Abrégé de Chimie I. Louvain, 1831. **B.**
 ———, Conspectus mixtionum Chemicarum. Lovanii, 1827. **B.**
 ———, Pharmacopée usuelle théorique et pratique. 2 vol. Louvain, 1821–1822. **B.**
- Moorsel (F. H. van)**, Zie VON BAUMHAUER.
- Morley (C. L.)**, Collectanea chymica Leydensia, id est Maëtiana, Margraviana, Le Mortiana... Collegit digesset, ed. C. L. MORLEY. Lugd. Bat., 1684. **A. LI. Lu.**
- Moser (J.)**, Handleiding bij qual. en quant. landbouwscheikundige ontleding. Uit het Hoogd., door G. DUFFER BLOUD. Utr., 1858. **A.**
- Mouthaan (N.)**, Proeve van een geschiedkundig overzicht der humusachtige lichamen. Utrecht, 1856. **AI. G.**
- Mulder (C.)**, Handleiding tot de scheikunde. Amst., 1824–25. **A. D.**
 ———, Populaire scheik. lessen, gehouden bij het genootschap ter bevordering v. d. natuurk. Wetensch. te Groningen. Amst., 1845. 3 stukken. **A. Lu. D.**
- Mulder (E.)**, Hist. kritisch overzicht van de bepalingen der aequivalentgewigten van 13 enkelvoudige lichamen. Utrecht, 1853. **A. G. H. Lu.**
 ———, Leerboek der zuivere en toegepaste scheikunde, m. pl. Delft, 1866. **D.**
 ———, De indigo uit een scheik. oogpunt beschouwd. Rott., 1858. **U.**
 ———, Scheikundige aantekeningen, uitgegeven door Utrecht, 1867–1874. **D. H. Lu.**

- Mulder (E.)**, De methode bij scheikundig onderzoek te volgen, opgepoord uit de geschiedenis. Inwijdingsrede etc. Utr., 1868. **U.**
- Mulder (G. J.)**, Commentatio de aquis Rheno Trajectinis earumque adhibitione Trajecti ad Rhenum. 1824. **K. LI.**
- , Dissertatio medica de opio ejusque principiis actione inter se comparatis. Trajecti ad Rhenum. 1825. **Al. B. H. LI.**
- , De aquis Rheno-Trajectinis earumque adhibitione. Traj. ad Rhen. 1825. **B.**
- , **v. Hall en Vrolik**, Bijdrage tot de natuurkundige wetenschappen. Amsterdam, 1826–1832. **Al. D. K. LI.**
- , Verslag wegens den staat der Genees-, Heel-, Verlos- en artsenijsbereikdige school te Rotterdam. 1830. **LI.**
- , Leerboek voor scheikundige werktuigkunde. Rotterdam, 1832–'35. **A. D. G. K. LI. Lu.**
- **en Wenckebach**, Natuur- en scheikundig Archief. Jaarg. 1833–1838. Leiden, C. H. v. D. HEUVELL. **D. K. LI.**
- , Scheikundig onderzoek van Chineesche en Java-thee. Rotterdam, 1836. **Lu.**
- , Over den steeds toenemenden invloed van de beoefening der Natuurk. Wetensch. op Welvaart en Beschaving. 1839. **Al.**
- , Scheikundig onderzoek van eenige loodwitsoorten. 1839. **Al.**
- , Scheikundige onderzoekingen gedaan in het Laboratorium der Utrechtsche Hoogeschool, uitgegeven door G. J. MULDER. Rotterdam, 1842–'51. Dl. I–VI. 8°. **Al. D. G. LI. Lu.**
- , Over P. O. C. VORSELMAN DE HEER. 1842. **Al.**
- , Over de waarde der natuurkundige wetenschappen voor de geneeskunde. 1842. **Al.**
- , Proeve eener algemeene physiologische scheikunde. Rotterdam, 1843–'50. **Al. D. G. H. LI. Lu.**
- , Het streven der stof naar harmonie. Rotterdam, 1844. **D. LI. Lu.**
- , Das streben der Materie nach Harmonie. Eine Vorlesung. Braunschweig, 1844. **Al. LI.**
- , De elementen. Eene voorlezing. Rotterdam, 1844. **Al. LI. Lu.**
- , Versuch einer allgemeinen physiologischen Chemie. Braunschweig, 1844–'51. **A.**
- , De stoffelijke wereld, een middel tot hoogere ontwikkeling, eene redevoering. Rotterdam. 1845. **Al. LI.**
- , LIEBIG'S question to MULDER tested by morality and science. Transl. by P. F. H. TROMBERG. London, 1846. **A.**
- , Een woord bij den Cathegismus der landbouwkundige Scheikunde en Aardkunde van JAM. F. W. JOHNSTON. Vert. door J. R. E. VAN LAER. Rotterdam, 1847. **Lu.**
- , De voeding van den neger in Suriname. Rotterdam. 1847. **Al. LI.**
- , De voeding in Nederland in verband tot den volksgeest. Rotterdam, 1847. **Al. LI.**
- , Verval van Nederland, bezuiniging onderwijs. Rotterdam. 1848. **Al. LI.**
- , BERZELIUS herdacht. Rott., 1848. **Al. H. L.**
- , De weg der wetenschap. Rotterdam. 1849. **D. LI.**
- , Wetenschap en volksgeluk. Rotterdam. 1849. **D. LI.**
- , Het borstbeeld van BERZELIUS, geplaatst in het Scheik. Labor. der Utrechtsche Hoogesch. Utrecht. 1849. **A. H.**

- Mulder (G. J.)**, De wet op het zout, aan de scheikunde getoetst. Rotterdam, 1850. **LI. Lu.**
- , De suikerwet aan de scheikunde getoetst. Rotterdam, 1850. **D. LI.**
- , De Veeartsenijschool. Rotterdam. 1850. **LI.**
- , Open brief aan den Heer Mr. J. R. THORBECKE. Rotterdam, 1851. **H. LI.**
- , De suiker van den handel. Rotterdam, 1851. **H. LI.**
- , Eerste bijdrage tot afkoop van het gradeerwerk te Katwijk. Rotterdam, 1851. **LI.**
- , De afkoop van het gradeerwerk te Katwijk. Rotterdam, 1851. **K. LI.**
- , Het zeewater en het zout in verband tot nijverheid en wetgeving. Rott. **K. LI.**
- , De voeding van Nederlanders. Rott. 1854. **LI.**
- , Redevoeringen van 27 en 28 Maart 1854. Utrecht, GRIEBEN, DIEMONT. 1854. **LI.**
- , Over de oorzaken der zelfontbranding van stoffen in schepen geladen. Amsterdam, 1854. **A. G. K. U.**
- , De wijn, scheikundig beschouwd. Rott., 1855. **AI. D. K. LI. Lu.**
- , Scheikundige verhandelingen en onderzoekingen, uitgegeven door G. J. MULDER. Rotterdam, 1857-64. Dl. I-IV. **AI. D. LI. Lu.**
- , De essayeer-methode van het zilver scheikundig onderzocht. Rotterdam, 1857. **K.**
- , Het bier, scheikundig beschouwd. Rotterdam, 1857. **K.**
- , De scheikunde der bouwbare aarde. Rotterdam, 1860. 4 dln. **A. D. Lu.**
- , Voorlichting betreffende een verslag eener raadscommissie ter zake de stedelijke gasfabriek te Utrecht. 1863. **LI.**
- , De stedelijke gasfabriek van Utrecht. Een openbaar schrijven aan den EdelAchtb. Heer Burgemeester der stad. Utrecht, 1863. **LI.**
- , De scheikunde der bouwbare aarde. Rott., 1864. **G. LI.**
- , Het meten en de noodverbindingen. Utrecht, 1864. **A.**
- , Studium generale. Eene rede bij de opening zijner lessen aan de Hoogeschool te Utrecht. Rotterdam, 1865. **LI.**
- , De scheikundige middelen der Nederlandsche regering tegen de verspreiding der cholera. Rotterdam, 1866. **D. Lu.**
- , Levensschets door hem zelve geschreven en door drie zijner vrienden uitgegeven. Rotterdam, 1881. **AI. LI.**
- , Ontleding van koolzuurhoudende lichamen. **LI.**
- , Vorming van ammonia door poreuze lichamen in aanwezigheid met dampkringslucht en hydrogenium sulphuratum. **LI.**
- , Over den wortel van *Ullico tuberosus*. **LI.**
- , Koolzure zouten in het bloed. **LI.**
- , De vraag van LIEBIG aan de zedelijkheid en de wetenschap getoetst. **A. LI.**
- , Bepaling van de hoeveelheid druivensuiker in rietsuiker. **LI.**
- , Over amorphe chinine. **LI.**
- , Aanspraak bij de opening der 2e algemeene vergadering van de Maatschappij der geneeskunde. **LI.**
- , Ueber den Werth und die Bedeutung der Naturwissenschaften für die Medicin. Uebers v. J. MOLESCHOTT. **LI.**

- Mulder (L.)**, Historisch kritisch overzicht van de bepalingen der aequivalent-gewigten van 24 metalen. Utrecht, W. C. J. BOLLAAN, 1853. **A. B. G. H. K. Li. Lu.**
- , Leesboek over de mestmakerij, de wijze van bemesting en vruchtbaarmaking van den grond. Deventer, 1854. **B.**
- Müller (J.)**, Over de vergiften enz. Duisburg, 1845. **B.**

N.

- Nahuys (Alex. Petr.)**, Tractatus chemicus continens nova quaedam experimenta cum basi salis marini nitri et aluminis. Amst., 1761. Pars. I. **A. K. U.**
- , Dissert. chem. de aquae origine ex basibus aëris puri et inflammabilis. Traj. ad Rh. 1789. **A. U.**
- , Verhandeling over een bijzonder middenzout uit de Mesembryanthemum christallinum of ijsplant. Utrecht, 1789. **A.**
- , Verh. over den waren aart van het rottekruid en deszelfs werking op sommige middenzouten. Utrecht, 1789. **A.**
- , Chymische Abhandlung von der Entstehung des Wassers aus der Verbindung der Grundstoffen der reinen und brennbaren Luft. Aus dem Lateinischen. Mit Erläuterungen und Zusätzen von J. A. SCHERER. Wien, 1790. **A. B. U.**
- Neumann (Casp.)**, Grondlijke en met proeven bewesene medicinale en natuurkundige chymie. Uit 't Hoogd. vert. Leeuwarden, 1766. **Lu.**
- Nieuwenhuis (C. I.)**, Observationes quaedam de usu, inprimis diaetico, muralis sodae. Diss. inaug. Gron., 1807. **G.**
- Nieuwland (P.)**, Schets van het scheikundige leerstelsel van Lavoisier. Amsterdam, 1791. **A. Lu.**
- , Oratio de ratione discipl. phys. Lugd. Bat., 1793. **G. Lu. U.**
- , Zie RECHERCHES.
- Numan (A.)**, De carbonatum officinalium, praecipuorum praeparandi methodo, natura ac usu. Diss. inaug. Gron., 1804. **G.**

O.

- Onderzoek (Het)**, van zilver langs den natten weg. Amsterdam, 1856. **A. U.**
- Orfila**, Lessen over de scheikunde, toegepast op de prakt. en gerecht. geneeskunde. Uit het Fr., door B. MEYLINK. Amst., 1829. **A.**
- Oudemans Jr. (A. C.)**, De manganii ponderi chymico. Diss. inaug. Lugd. B., 1853. **G. U.**
- , Historisch kritisch overzicht van de bepaling der aequivalent-gewichten van 22 metalen, etc. Leiden, 1853. **B. D. H. K.**
- , Die spezifische Gewicht des Eisigsäure und ihre Gemische mit Wasser. Bonn, 1865. **A. D.**
- Oudemans en Hoek**, Zie HOEK.
- Overduyn, (Guil Lud.)**, specimen chemico-physicum inaug. de frigore artificiali. Hag. com., 1842. **Lu. U.**
- Overduin. (J.)**, Leere der scheikunde, bijzonder wat de eigenschappen en verhoudingen van de bestanddeelen der lichamen betreft aangemeten aan den tegenwoordigen toestand der wetenschappen in het Electrochemische tijdperk. Breda, 1826. **A.**
- Overzicht** der landbouwscheikunde voor Nederlanders. Uitgegeven door de Overijsselsche Vereen. tot ontw. van prov. welvaart. Zwolle 1846. **G. K.**

P.

Paets van Troostwijk (A.) en C. R. T. Krayenhoff, De l'application de l'électricité à la physique et à la médecine. Amsterdam, 1788. A. Lu. U.

———, Zie DEIMAN.

Paping (B. J.), De sulphureto calcis, optimo contra salivationem mercurialem remedio. Diss. inaug. Gron., 1796. G.

Paracelsus (Ph. Th.), Meteora ofte hemelsche konsten in natuerlijke dinghen. In 't Ned. door D. W. CAMERLING. Leyden, 1631. A.

Paradijs (Het) der Chymisten enz., door J. V. C. 's Gravenhage, 1760. 2 dln. A.

Pelouze (J.) en E. Fremy, Handboek der scheikunde, bewerkt door W. J. N. DE RIJK. 2 dln. Utr., 1856. A. D.

Perk (G. M.), De aquis Leidensibus. Diss. inaug. Leiden, 1840. Al. U.

Pharmacopoea, Amstelredamensis. Amstelodami apud J. BLAEUW. Ll.

——— Augustana reformata et eius mantissa. Goudae, 1653. G.

——— Appendix. Ibidem 1658. G.

——— Ultrajectina. Traj. ad Rh. 1656. G.

——— Hagiënsis. Hagae Comitum. 1659. Ll.

——— Groningana (door J. H. CROESSER). Gron., 1729. G.

——— Ultrajectina nova. Traj. ad Rh. 1749. G.

——— Leidensis amplissimorum magistratum auctoritate instaurata. Ed. tertia. Lugd. Bat., 1751. G. Ll.

——— Amstelodamensis nova. Amst. (Dronsberg), 1792. G.

——— Batava. Amstelodami, 1805. B. G.

——— universalis, Amsterdam, Antwerpen en Dublin, 1838—1840. 2 dl. G.

——— Neerlandica. Haag, 1851. G.

Philopatris Batavus, Verhandeling over de deugd en bestendigheid der schulpkalk en vergelijking met steenkalk. Amst., 1777. B.

Picus (J. F.), De aura. 1587. U.

Plaat (G.), Zie JACQUIN.

Plenck (J. J.), Hygrologia corporis humani. Viennae, 1794. A.

———, Elementa chymiae. L. B. 1801. A.

———, Grondbeginselen der Scheikunde. Uit het Lat. vert. door J. S. SWAAN. Amst., 1803. A.

Pösselt (L.), De analytische scheikunde in tafels. Uit het Hoogd. vert. en verm. onder opzicht van S. BLEEKRODE. Utrecht en Delft, 1847. D.

Postel (E.), Grondbeginselen der anorganische en organische scheikunde. Naar het Hoogd., door T. H. A. J. ABELEVEN. Sneek, 1862. D.

Priestley (J.), Proeven en waarnemingen op versch. soorten van lucht. Vert. door J. PLOOS VAN AMSTEL. Amst., 1778. A. B. D.

Pringle (Jo), Redevoering over de verschillende soorten der lucht, etc. uit het Fransch. 1776. U.

———, Pis van een gezond mensch. (Over de natuurlijke samenstellende deelen der). Amsterdam, 1807. U.

R.

Ramaer (J. N.), Commentatio de gaz oxygenii praeparandi et colligendi rationibus. Gron., 1837. A. B. D.

Rapport aan den Koning, van de Commissie benoemd bij Z. M.

- Besluit van 16 Juli 1866, No. 68, tot onderzoek van het drinkwater, enz. 's-Gravenhage, 1869. **D.**
- Rauwenhoff (N. W. P.)**, De bewaring der levensmiddelen. Scheik. onderzoek enz. Rotterdam, 1857. **K.**
- Recherches physico chimiques**, par J. R. DEIMAN, A. PAETS VAN TROOSTWIJK, P. NIEUWLAND, et N. BONDT. Amsterdam, 1792—94. 3 cahiers. **B. G. H. Lu.**
- Rees (R. van)**, Disquisitio de decompositione acidi carbonici in vegetatione. Tr. ad Rh. 1818. **A.**
- Regnault (V.)**, Beknopt leerboek der scheikunde, door J. J. BLEKKINGH. 1851. **A.**
- . Idem, naar het Hoogd., door R. J. OPWIJERDA. 1862. **A.**
- Reinwardt (C. G. C.)**, Oratio de chemiae et historiae naturalis studiis recte instituendis. Amst., 1810. **A. K.**
- Riemsdijk (A. D. van)**, De scheikundige werking der warmte op anorganische verbindingen. Diss. inaug. 1864. **Al.**
- , De scheikundige samenstelling der Nederlandsche standpenningen en de vervluchtiging van zilver. Utrecht, 1868. **D.**
- Rijke (D. B.)**, De acido carbonico. Diss. inaug. Hag. Com. 1847. **U.**
- Rijnders (D. H. Wildschut)**, De acido urico ejusque momento in homine tam sano quam aegrotante. Diss. inaug. Amst., 1849. **U.**
- Rhijn (D. van)**, Orat. de dogmatico chemiae cultu a practico haud separando deque causis quibus viros principes ad chemiam colendam impelli decet. Amst., 1736. **A. K.**
- Royen (Steph. Jac. van)**, Spec. i. continens quaedam de chemica constitutione terrarum nonnull. provincia Drenthe. Gron. 1850. **Al. K. Lu.**
- Rose (H.)**, Handboek der anal. scheikunde. Vert. door J. E. DE VRIJ. Voorrede van G. J. MULDER. Rotterdam, 1835—36. **A.**
- Rossem (H. W. van)**, De aqua. Diss. inaug. Gron., 1810. **G.**
- Rost van Tonningen (D. W.)**, Eenige scheikundige proeven in betrekking tot de suikerfabrikaadje op Java. Batavia, 1860. **D.**
- Roupe (H. G.)**, Diss. physiol. med. de respiratione. Lugd. Bat., 1791. **B.**
- Roupe (H. W.)**, Redevoering o. d. invloed der hedendaagsche scheikunde op de oekonomische wetenschapsn en artzenijmengkunde Rotterdam, 1796. **B. D. U.**
- , De ademhaling volgens het nieuwe scheikundige Leerstelsel. Haarlem, 1793. **B.**
- , Zie **HOFFMAN**.

S.

- Scheikundige eigenschappen van eenige luchtsoorten.** Verhandelingen. 15 stuks. (MS.) **B.**
- Schelhamer (G. Chr.)**, De nitro cum veterum tum nostro commentatio. Amstelodami, 1709. **K.**
- Schlosser (J. A.)**, Tractatus chemici duo. I. de sale urinae humanae nativo. II. de calcis vivae actione in salem volatilem alcalinum. Harlingae, 1760. **K.**
- Schonck (T. P.)**, Over het aanzien der scheikunde. Utrecht, 1786. **A.**
- **en P. J. Kastelein**, Antwoord op de vraag: Welke zijn de eigenlijke oorzaken, waarom de scheikunde bij onze nabuuren in meer aanzien is dan in ons vaderland? Utrecht, 1786. **A. U.**

- Schoock (M.)**, De fermento et fermentatione liber. etc. Gron., 1668. **G.**
- Schot (Jac.)**, Specimen medico chemicum de lapidi philosophorum enz. Amst., 1782. **A.**
Hierbij „Nodig bericht aan het algemeen”, waarin J. SCHOT verklaart niet de schrijver te zijn.
- Schramm (Th.)**, Herinneringsregelen der scheikunde. Naar het Hoogd., door P. J. HOLLMANN. Amst., 1857. **A.**
- Schurer (F. L.)**, Synthesis oxygenii experimentis confirmata. Argent. 1789. **U.**
- Segur (O.)**, Brieven over de grondbeginselen der scheikunde. Overgez. door M. J. REIJNHOUT. Rott., 1811. **A.**
- Simons (G.)**, Commentatio de aquae vaporibus atmosphaera contentis. Tr. ad Rh. 1823. **A.**
- Smeth (D. de)**, Dissertatio philos. de aëre fixo. Traj. ad Rh. 1772. **K.**
- Sobry (J. B.)**, Verhandeling over de vervalsching der levensmiddelen en manier om deze te ontdekken. Brugge, 1853. **D.**
- Soek (C. J.)**, Diss. inaug. de stanno. Lugd. Bat., 1829. **U.**
- Starkey (G.)**, Het pit der waare chymie, ontdekt door . . . in zijn tractaet van de uitlegginge der wezens. Uit het Eng., door F. J. WINTER. Leeuwarden, 1687. **A.**
- , Van de bereijdinge der Antimonie transmutatie met het volatile sout van tartar en de liquor alcahest. Amst., 1695. **A.**
- Steinberg (C.)**, De krachten electriciteit, magnetisme, licht en warmte. Verwantschapsleer en Stoechiometrie. Bijvoegsel tot WÖHLERS Schets der scheikunde. Naar het Hoogd., door P. J. KIPP. Utrecht, 1846. **A.**
- Stintra (G.)**, De muriatis barytae usu, observatis probato. Diss. inaug. Gron., 1797. **G.**
- Stobe (W.)**, Giftkundige tafelen. Een overzicht van de toevallen, behandeling en ontdekking der onderscheidene vergiften. Uit het Eng. en Hoogd. met bijvoegsels (door C. MULDER). Franeker, 1825. **D.**
- Stoekhardt (J. A.)**, De scheikunde van het onbewerkte en bewerkte rijk. Naar het Hoogd. door J. W. GUNNING. Voorrede van G. J. MULDER. 1850. **A.**
- Stokvis (B. J.)**, Bijdragen tot de physiologie van het acidum uricum. 1860. **U.**
- Stratingh (S. Ezn.)**, Verzameling van eenige losse stukken, uitgegeven of in verschill. maandwerken medegedeeld. 2 dln. 1806—1839. **G.**
- , Scheik. verhandeling over eenige verbindingen van den phosphorus, enz. Gron., 1809. **A. G.**
- , Scheikundig handboek voor Essaieurs, Goud- en Zilver-smeden. Groningen, 1821. **A. D. G. K. LI.**
- , Scheikundige verhandeling over de Cinchonine en Quinine. Groningen, 1822. **A. B. G. LI.**
- , Beknopt overzicht over de leer der stochiometrie, dienstbaar gemaakt ter verklaring en aanwending van stochiometrische beweegbare cirkels. Groningen, 1822. **U.**
- , Scheikundige verhandeling over de morphine. Groningen, 1823. **A. B. G. K. LI. U.**
- , De chemiae recentioris incrementis atque praestantia. Groningae, 1825. **B.**
- , Eenige scheikundige waarnemingen medeged. in de scheik. artsenij- en natuurk. bibliotheek van B. MEYLINK. 1825—'26. Groningen. **K.**

- Stratingh (S. Ezn.)**, Beknopt overzicht over de leer der Stochiometrie, etc. Groningen, 1827. **A. B. D. G. K. LI.**
- , De chlorine verb. beschouwd in hare scheikundige fabrykmatige, genees- en huishoudkundige betrekkingen. Groningen, 1827. **A. D. G. K. U.**
- , Ueber die Bereitung, die Verbindungen und die Anwendung des Chlors; aus dem Holländischen von Dr. C. G. KAISER. Ilmenau, 1829. **G.**
- , Oratio de continua et admirande rerum metamorphosi chemica. Groningen, 1832. **B. K. U.**
- , Beschrijving van eenen hydro-oxygenium toestel, tot microscopisch en ander gebruik. **K.**
- Suerman (A. C. G.)**, Comm. de definienda quantitate vaporis aquae in atmosphaera. Lugd. Bat. 1831. **A.**
- Suidman (J. B. C.)**, De carne. Diss. chemico-medica. Gron., 1810. **G.**
- Swammerdam (Joh.)**, De Respiratione Usuque Pulmonum. Lugd. Bat. apud Gaasbeekios, 1667. **LI.**
- , De Respiratione Usuque Pulmonum. Lugd. Bat. apud. JOH. V. D. LINDEN. 1679. **LI.**
- In één band met **Bontekoe**, Fundamenta medica. Amstelodami, 1688.
- Swart (E. S.)**, Oratio de chemia physicae auxiliis ad scientiae dignitatem evecta et physicae progressibus ulterius perficienda. Amst., 1835. **A.**
- Swaving (A. C.)**, Microscopische waarnemingen omtrent de crystallisatie der metalen. **LI.**
- Swellengrebel (J. G. H.)**, Veterum de elementis placita. Traj. ad Rh. 1844. **U.**
- Swinderen (T. van)**, De atmosphaera eiusque in colores actione. Diss. inaug. Gron., 1805. **G.**
- , S. STRATINGH. Ez. geschetst. Gron., 1841. **A.**

T.

- Taets ab Amerongen (G. A.)**, Dissert. philosophica de elementis. Trajecti ad Rh. 1773. **K.**
- Teerlink (C. C. J.)**, De bepaling van de anorg. bestanddeelen der planten. Diss. inaug. Lugd. Bat. 1858. **G. U.**
- Theatrum chemicum**. Argent. Laz. Zetzner, 1613—1622. V Vol. **U.**
- Tiboel (B.)**, Antwoord op de vraag: Welke zijn de eigenlijke oorzaken waarom de scheikunde bij onze naburen in meer aanzien is dan in ons vaderland, etc. Utrecht, 1786. **A. U.**
- , Beredeneerde naamlijst der scheikundige verbindingen, volgens de nieuwe scheik. theorie. Zutphen, 1806. **A.**
- , Scheikundige Vermakelijkheden. Gron., 1811. **A.**
- Toorn (A. van der)**, Handleiding tot het vinden der ware sterkte van het acidum aceticum door middel van de digtheid. 's-Gravenhage, 1824. **B. D. G. K. Lu. U.**
- , Versnijdingstafel voor het gedistilleerd. 's-Gravenhage 1837. **D.**
- , Iets over het zeewater. 1854. **B.**
- Tour (J. C. de)**, Beschrijving van een werktuig om steden en groote gebouwen te verlichten. 's-Gravenhage, Amsterdam, 1817. **B.**

- Tricht (J. P. C. van) en J. J. Wolterson**, Woordenboek der zuivere en toegepaste scheikunde. Rotterdam en Leyden 1856—1870. **A. D.**
- Trommsdorff (J. B.)**, Leerboek der artsenijsmengkundige, proefondervindelijke scheik. Met aanm. verm. door H. C. VAN DER BOON MESCH. Voortgezet door A. H. VAN DER BOON MESCH. 2 Dl. Amsterdam, 1827—'31. **K.**
- Troost (L.)**, Leerboek der scheikunde etc., naar het Fransch, door D. DE LOOS. 2 dl. Rotterdam, 1866. **A.**
- Tyrocinicum chymicum**, dat is d'eerste proeve der chymie vervattende meest alle manieren van preparatie der chymische medicamenten. Rott., 1623. **A.**
- Tres **tractatus** de metallorum transmutatione. Amst., 1668. **A.**
- Eenige philosophische **tractaatjes**. Uit het Eng. vert. door J. VAN DE VELDE. Amst., 1688. **A.**

U.

- Uilkens (J. A.)**, Diss. phys. bot. de atmosphaera ejusque quam in vegetabilibus exercet actione. Groningæ, 1795.
- _____, Technologisch handboek. Amsterdam, 1809. **A. B. U.**
- Unzer (J. A.)**, Verzameling van mengelschriften (Vervolg en einde der natuurkundige onderzoekingen). Dl. V. Amsterdam, 1769. **B.**
- Unzer (J. C.)**, Geneeskundige proefneming met den door kunst gemaakten magneet. Amsterdam, 1775. **B.**

V.

- Valentinus (Basil.)**, Openbaringhe der verborgene Handtgrepen etc. Daerby een tractaet van de naturen der vier elementen, door CORN. DREBBEL, Rotterdam, 1632. **A. U.**
- Veehof (M.)**, Observations quaedam de utensilibus stanneis et veneno plumbi. Diss. inaug. Gron., 1800. **G.**
- Verloren (M. C.)**, Caput theoriæ chemiæ de corporum chemicorum organicorum constitutione. Traj. ad Rhen., 1846. **Al. H.**
- Verver (Bern.)**, Dissertatio polit. med. inaug. qua inquiritur num publicæ sanitati nocere possint venena metallica, quibus conserantur agri ad occidenta animalia nociva. Groningæ, 1841. **Lu.**
- Viganus (J. F.)**, Medulla chemiæ of 't merg der scheikunst. Amst., 1683. **A.**
- _____, Medulla chymicæ, notis experientia nixis illustr. etc. a Dav. Stam. Lugd. Bat. 1693. **A.**
- Visscher (J.)**, De rancore. Diss. inaug. Gron., 1810. **G.**
- Vlaanderen (C. L.)**, Over den tabak bijzonder over zijne onbewerkte bestanddeelen. Diss. inaug. 1854. **Al.**
- Vogel (R. A.)**, Institutiones chemiæ. Lugd. Bat. 1757. **A.**
- Volledige** beschrijving van alle konsten, ambachten, handwerken, fabrieken en trafieken, derzelver werkhuisen, gereedschappen enz. Dordrecht, 1788—1820. **B.** 23 stukken. ¹⁾
- Voltelen (F. J.)**, Oratio de chemiæ hodiernæ pretio rite constituendo. Lugd. Bat. 1784. **A. K.**

¹⁾ P. J. KASTELEYN heeft hiervan bewerkt: de sterkwaterstoker, de zoutzuur- en vitrioolbereider, de porceleinfabriek, de leerlooier, leertouwen, wit- en zeemlooier, de zeepzieder, de papiermaker, de waschbleeker en waskaarsenmaker.

- Vos (G. de)**, *Commutatio chemica de incrustato Rakaniensi*. Lugd. Bat. 1823. **K.**
- Vosmaer (Jac.)**, *Disputio chemica de adstringentium natura* Har-derovici. 1807. **K.**
- , *Apothekerswoordenboek*, vervolgd door C. MULDER. Zutphen, 1822. **D.**
- Vrancken (J. B.)**, *Opgave van de scheikundige theorie van het bierbrouwen in het algemeen en van de Nederl. bieren in het bijzonder*. Uit het Fransch. Rotterdam, 1829. **A.**
- Vreeswijk (G. van)**, *Het cabinet der mineralen enz.* Amsterdam, 1670. **A. G. K.**
- , *De goude leeuw of den asijn der wijzen. Waer in ontallijke heerlijke konsten ontdekt worden enz.* Amst., 1671. **A. G. K.**
- , *De roode leeuw of het sout der filosofhen.* Amst., 1672. **A. K.**
- , *De groene leeuw of het licht der filosofhen.* Amst., 1674. **A. K.**
- , *Vervolg van het cabinet der Mineralen of de goude son-der filosofhen.* Amst., 1675. **A. K.**
- , *Vervolg van de gouden leeuw waarin is ontdekt de medicijne der filosofhen.* Middelburg, 1671. **A.**
- , *Het licht der mane of glans der sonne.* Rotterd., 1678, **A. K.**
- , *Silvere rivier ofte Koningsfontein.* 's-Gravenhage, 1684, **A. K.**
- Vries (J. de)**, *Bijdrage tot de kennis der suikers.* Diss. inaug. Gron., 1862. **H.**
- Vries (P. de)**, *De acido phosphorico.* Diss. inaug. Gron., 1807. **G.**
- Vrij (J. E. de)**, *Dissertatio Chymica inauguralis de analysi chymica, qua partis plantarum et animalium remotæ cognoscuntur.* Roterodami, 1838. **B. D.**
- en **F. Junghuhn**, *De kinakultuur op Java op het eind van het jaar 1859*, Batavia, 1860. **D.**
- Vrolik (A.)**, Zie DEIMAN, G. J. MULDER.

W.

- Wachendorff (E. J. van)**, *Sermo acad. quo ex principiis corpus humanum constit. demonstratur medicum chemiæ peritum hujus ignaro esse præstantiorem.* Tr. ad Rh., 1748. **A.**
- Wagner (J. R.)**, *Handboek der fabrieksscheikunde, of de leer der scheikunde, toegepast op de verschillende takken van nijverheid.* Voor Nederl. bewerkt door C. C. J. TEERLINK, m. pl. Leiden. 1862—'65. **D.**
- Wal (H. de)**, *De expansione corporum solidorum ipsi flammæ actioni exhibitorum etc.* Franequeræ, 1775. **LI.**
- Wenckebach**, Zie G. J. MULDER.
- Werkhoven (P. van)**, *Beknopt Handboek der Scheikunde.* Utrecht, 1809. **B.** Idem 2^e druk 1815. **D.**
- , *Nieuwe chemische en physische oefeningen enz.* 2 dln. Utrecht, 1798, 1802. **B.**
- Westendorp (L. J.)**, *De corporibus combustilibus et quibusdam e combustilibus præparatis.* Diss. inaug. Gron., 1810. **G.**

- Westra (J. J.)**, De antimonio. Diss. inaug. Gron.. 1792. **G.**
- Will (H.)** en **C. Schmidt**, Tabellen tot het qual. scheik. onderzoek. Uit het Hoogd. vert. door W. M. PERK. Delft, 1851. **A.**
- Willigen (V. S. M. van der)**, De coefficienten van breking voor mengsels van zwavelzuur en water. Amst., 1864. **A.**
- Wingius (O.)**, De lacte. Pos. med. Traj. ad Rhen., 1696. **U.**
- Wijchgel (D. R.)**, De quibusdam Hydrargyri præparatis. Diss. inaug. Gron., 1810. **G.**
- Wittstein (G. C.)**, De bereiding en onderzoeking van schei- en artsensijbereidkundige præparaten. Uit het Hoogd. door J. P. C. VAN TRICHT. Arnhem, 1846. **A.**
- Wolthers (H.)**, Observationes quædam de natura et usu plantarum acrium, in scorbuto utilium. Diss. inaug. Gron., 1807. **G.**
- Woordenboek** der zuivere en toegepaste scheikunde door J. P. C. VAN TRICHT en J. J. WOLTERSOM. 12 dln. Rotterdam, Leyden, 1856. **A.**

Y.

- Ypey (W. Henri)**, Systematisch handboek der scheikunde etc. Amsterdam, 1804 en 1805. III. Voll. Verb. en Bijv. Amst., 1808, V Vol. **U. B.**

Z.

- Zouteveen (H. Hartog Heys v.)**, De methoden tot synthesis der organische lichamen benevens eene vergelijking daarvan met methoden tot synthesis van Anorg. lichamen. Leiden, 1866. **D. G. U.**

Boekaankondigingen.

Kurzes Lehrbuch der organischen Chemie von Prof. Dr. A. BERNTHSEN. Neunte Auflage, bearbeitet in Gemeinschaft mit Dr. E. MOHR. XX und 637 S. Verlag von FRIEDRICH VIEWEG u. SOHN, Braunschweig, 1906.

Dit gunstig bekende werk, waarvan om de drie jaren een nieuwe druk pleegt te verschijnen, is niet bedoeld als leerboek voor beginnenden, maar veeleer bestemd om hen, die chemie studeeren, een overzicht over het uitgestrekte gebied der organische chemie te geven. De schrijver heeft bij de samenstelling ook het oog gehad op medici en pharmaceuten en ongetwijfeld geeft het boek voor hen veel wetenswaardigs in beknopten vorm. De organische verbindingen zijn in drie klassen gerangschikt, n.l. de methaan-derivaten, de isocyclische en de heterocyclische verbindingen. Vele overzichtstabellen en literatuuropgaven verhoogen de waarde van het boek.

v. R.

Leitfaden für den praktisch-chemischen Unterricht der Mediziner, zusammengestellt von FRANZ HOFMEISTER. Zweite neu durchgesehene und vervollständigte Auflage. VII und 136 S. Verlag von FRIEDRICH VIEWEG u. SOHN; Braunschweig, 1906.

Het werkje is verdeeld in een anorganisch en een organisch deel en bevat verder een physiologisch-chemischen cursus.

Het eerste gedeelte geeft datgene, wat hier te laude gewoonlijk op het anorganische practicum voor medici behandeld wordt, waarbij echter de schrijver zich nog niet op het standpunt der ionentheorie plaatst. In het organisch gedeelte is een ruime keuze gedaan van voor den medicus belangrijke verbindingen, zoodat zij, die dit praktisch doorgewerkt en zich behoorlijk rekenschap van de behandelde reacties gegeven hebben, in hun verdere studie en in de practijk vele klippen zullen vermijden.

In den physiologisch-chemischen cursus worden behandeld: bloed, vertering, lever en gal, melk en urine, terwijl ten slotte de methode van KJELDAHL en nog eenige voor den medicus belangrijke titrimetrische bepalingen besproken worden.

v. R.

Nederlandsche Chemische Vereeniging.

Adresveranderingen:

Dr. M. WOLSEKAMP, te Kediri.

J. HUISINGA, te Groningen, Noorder Haven 8.

Tegenwoordig adres gevraagd van:

A. WIJNBERG, vroeger tijdelijk leeraar aan de 2e H. B. S. met 5-j. cursus voor jongens te Amsterdam, Amstel 49.

* *

 Door deze verzoekt ondergeteekende den leden der Ned. Chem. Ver. beleefd, hem steeds mededeeling te willen doen van plaatsvindende wijzigingen wat betreft *adres, titel, betrekking* of *ambt*.

* *

Voor belangstellenden in de *Boekentijst*, die in deze aflevering opgenomen wordt, zijn afdrukken verkrijgbaar bij ondergeteekende.

D. J. HISSINK, *Secretaris*, Goes.

Personalia, enz.

Dr. C. VAN WISSELINGH, benoemd hoogleeraar te Groningen, werd geboren te Utrecht den 30sten Juli 1859. Hij bezocht aldaar de hoogere burgerschool en studeerde er vervolgens in de pharmacie. Na zijne bevordering tot apotheker woonde hij eerst te Edam, waarna hij zich in 1888 te Steenwijk vestigde. Den 11den Febr. 1899 werd hij bevorderd tot doctor honoris causa door de faculteit der wis- en natuurkunde aan de Groningsche Universiteit.

Bij Kon. Besluit zijn benoemd tot officier in de Oranje-Nassau-orde Prof. Dr. H. WEVERS BETINK en Dr. L. VAN ITALIE, Voorzitter en Secretaris der Pharmaceutie-Commissie.

Correspondentie.

 De redactie zal het zeer op prijs stellen, indien de Leden der Nederl. Chem. Vereeniging en ook de andere lezers haar willen helpen de rubriek *Industriële Mededeelingen, Personalia, Vacatures*, enz., zoo volledig mogelijk te maken.

Verhandelingen voor dit Weekblad wordt men verzocht op *aan ééne zijde beschreven* bladen te willen zenden aan Dr. W. P. JORISSEN, Helder, of aan Dr. L. TH. REICHER, 44 Groeneburgwal, Amsterdam. De bijdragen worden door den uitgever gehonoreerd.
